

JUUBELID

VAMBOLA LAANMÄE – 80

Vambola Laanmäe sündis 26. juunil 1916 Viljandimaal Kabala vallas talupidajate perekonnas. Tema esimesed kooliaastad möödusid Kabala algkoolis. Pärast Viljandi Poeglaste Gümnaasiumi lõpetamist asus õpihimuline noormees 1939. a.

sügisel Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda. Et sõda katkestas õpingud, sai juubilar kõrgkooli diplomi alles 1946. aastal.

Iseseisvat tööd alustas juubilar 1941. a. Võhma Eksporttapamajas arveametnikuna. Ilmselt siit sai alguse tema huvi peekonisigade kasvatamise vastu. Alates 1947. a. märtsist asus juubilar tööle ELVI väikeloomade kasvatuse sektorisse nooremteadurina. Siin valmis ka esimene teadusuuring *Loomse valgu asendamise võimalusi taimetalguga sigade söötmisel* (1948).

Teaduspõllul on juubilar jõudnud nooremteadurist põllumajandusdoktorini: 1947 – nooremteadur, 1954 – vanemteadur, 1957 – seakasvatuse kontrollkatsejaama juhataja, 1961 – seakasvatuse osakonna juhataja, 1972 – Kehtna ST asedirektor ja seakasvatuse osakonna juhataja, 1986 – seakasvatuse katsejaama juhataja ja 1988 – vanemteadur-konsultant kuni pensionile siirdumiseni 1990. aastal.

Juubilaril panust teaduspõllul võime vaadelda kaheselt: teadlane-uurija ja teadlane-organisaator. Näidates häid organiseerimisvõimeid ja suurt huvi sigade tõuaretuse vastu, loodi tema initsiatiivil Kehtnas mitmekülgne uurimisbaas seakasvatusalasteks teadus- ja katsetöödeks. Ta on osa võtnud eesti peekoni tõu loomisprotsessist, kohandanud sigade kontrollnuuma meetodikat Eesti oludele ja läbi viinud endise Nõukogude Liidu tähtsamate seatõugude võrdleva kontrollnuuma. 1956. a. kaitses V. Laanmäe kandidaadikraadi teemal *Eesti lontkõrvalist tõugu siga ja tema kasutamine lihatoodangu suurendamiseks*. Et juubilar enamiku oma elutööst on pühendanud sigade aretuses kontrollnuumale, siis valmis ka selleletemaline doktoridissertatsioon *Eesti NSV seatõugude produktiivomaduste*

täiustamine ja võrdlus Nõukogude Liidu tähtsamate seatõugude kontrollnuuma andmeil, mille kaitsmine toimus 1974. aastal Eesti NSV Teaduste Akadeemia vastavas kaitsmisnõukogus. Lisaks sigade aretustööle, on juubilar uurinud tõugudevahelist ristamist, sigade söötmist, seasööttade pärmistamist, emiste produktiivsuse tõstmist, seafarmitööde mehhaniseerimist ja teisi seakasvatusega seonduvaid probleeme.

V. Laanmäe on avaldanud üle 200 teadusliku artikli ja brošüüri, viimasena ilmus kaheosaline lühimonograafia *Eesti seatõugude aretamisest ja jõudlusest 1923...1956 ning 1957...1990* ajakirjas *Agraarteadus* (1994).

Juubilaril töid ja tegemisi on väärikalt hinnatud. 1964. a. anti talle teenelise teadlase nimetus. Eduka töö eest sigade aretustöö tõhustamisel ja sealihatootmisel omistati V. Laanmäele koos grupi teiste instituudi töötajatega 1965. aastal Nõukogude Eesti preemia ja 1975. a. NSVL riiklik preemia.

Mitmekülgsete huvide, sõbraliku iseloomu ja abivalmiduse tõttu on Vambola Laanmäe kolleegide poolt kõrgelt hinnatud. Alati korrektse käitumisega on ta teistele eeskujuks. Haridust ja teadust hindava inimesena on juubilar innustanud teadustööle abikaasa Leida ja tütar Merikese.

Soovime lugupeetud juubilarile edaspidiseks rõõmsat meelt, rohkesti kordaminekuid kõigis ettevõtmistes, õnne ja pikki aastaid.

K. Eilart

ERNA NEUFELD – 80

Erna Neufeld sündis 4. juulil 1916 Tartumaal Vara vallas. Mõne aja pärast siirdus perekond Võrumaale, kus hakati pidama väikest talukohta. Keskhariiduse sai E. Neufeld Võru Ühisgümnaasiumis, mille lõpetas 1934. aastal. 1941. a. jäid selja taha õpingud Tartu Ülikooli farmaatsiaosakonnas. 1948. a.-ni järgnes töö farmatseudina Tartu Raeapteegis. Edasi siirdus juubilar pedagoogilisele tööle, olles aastail 1948...1960 TRÜ analüütilise keemia kateedri assistent.

Aastail 1960...1979 töötas õppejõuna EPA keemia kateedris. Ka pensionärina abistas dots. E. Neufeld korduvalt EPA keemia kateedrit, töötades tunnitasu alusel. Ta õpetas EPA-s üldist, anorgaanilist ja analüütilist keemiat. Olles nn. vana koolkonna esindaja, pälvis ta nii kolleegide kui ka tudengite siira lugupidamise. Osales kateedri õppekirjanduse väljaandmises, olles mitme EPA kirjastuse poolt väljaantud keemiaalase õppevahendi kaasautor.

Tema teadustöö on seotud keemilise analüüsi mitmesuguste meetodite rakendamisega bioloogiliste objektide uurimisel. Talle omistati 1963. a. farmaatsiakandidaadi teaduslik kraad dissertatsiooni *Parkainete kvantitatiivse määramise meetoditest* eest. On uurinud suhkrute ja aminohapete sisaldust söödajuurviljades. Koostöös EPA põllumajandusloomade aretuse kateedriga määras letsitiini- ja kolesteriinisaldust kanamunades. On uurinud ka ensüümide elektroforeesi küsimusi.

Lugupeetud õppejõudu-teadlast õnnitlevad ning soovivad kõike head edasiseks EPMÜ Loomakasvatusteaduste instituuti ja keemiaosakonda.

A. Nilson

EIVI VALDEK – 70

Eivi Valdek, neiuna Vedler, on sündinud 8. aprillil 1926 Tartu linnas käsitöölise perekonnas. Oma kooliteed alustas ta Tartu linna 6. algkoolis. Jätkusid õpingud Tartu II Keskkoolis ja seejärel TRÜ matemaatika-loodusteaduskonnas

geograafiaosakonnas.

Pärast ülikooli lõpetamist 1951. a. töötas E. Valdek Eesti NSV TA Taimekasvatuse Instituudi Tartu filiaalis algul vanemlaborandina ja 1952. a. alates nooremteadurina. 1956. aastast alates kuni pensionile jäämiseni (1987) töötas ta Eesti Maaviljeluse Instituudis alul noorem-, hiljem vanemteadurina.

Töötades Taimekasvatuse Instituudis uuris juubilar eesti muldade omadusi ja võttis osa mullastiku kaardistamisest. 1956. a. alates pühendus mullakeemiale. Uurides mikroelemen-

tide sisaldust mullas, pöörates erilist tähelepanu molübdeeni seoses olevate küsimuste selgitamisele. Arvuka analüüsimaterjali põhjal koostas ta kartogrammid üld- ja omastatava molübdeeni sisalduse kohta Eesti muldades. Töötas välja molübdeenväetiste kasutamise soovitusel. Oma varasemad uurimistööd vormistas ta 1969. a. dissertatsiooniks *Molübdeeni sisaldusest Eesti NSV muldades ja molübdeeni mõju põllukultuuride saagile*.

Järgnevatel aastatel jätkas ta mikroelementide sisalduse uurimist mullas, pöörates peatähelepanu mikroväetiste kompleksele kasutamisele. Töötas välja mikroväetistarbe gutadiagnostilise meetodi.

Juubilar on avaldanud 48 teadusartiklit ja ühe monograafia. Talle on omistatud Nõukogude Eesti preemia (1970).

Soovime juubilarile tervise paranemist ja pikki eluaastaid.

H. Kärblane

JAAN LEPA – 70

Eesti Põllumajandusülikooli emeriitprofessor Jaan Lepa on sündinud 14. aprillil 1926 Tartumaal Aru vallas Mälgi külas. Esimese koolihariduse sai ta Aru 6-klassilises algkoolis ja hiljem Tartu I Keskkoolis. Elektrotehnika õpinguid alustas ta

1942. a. Tartu Tehnikumis, kus tuli aga õppimine pooleli jätta sõjaväkke mobiliseerimise tõttu. Nagu paljudel teistel meestel, tuli ka temal osaleda Kuramaa rindel. Sõja lõppemisel pidi ta jätkama sõjaväeteenistust. Olles sõjaväes, õppis Jaan Lepa Tallinna Elektromehhaanika Tehnikumi õhtuses osakonnas tööstusettevõtete elektriseadmete erialal. Pärast sõjaväest vabanemist töötas tänane juubilar Sotsiaalkindlustuse Ministeeriumis ja Tallinna Elektromehhaanika Tehnikumis, ise samal ajal õppides. 1951. aastal lõpetas ta nimetatud tehnikumi kiitusega ja asus tööle Tallinna Linna Trammi- ja Trollibussi Trusti meistrina ja hiljem energetikatehhi alajaama juhatajana ning energetikateenistuse ülemana.

Pärast tehnikumi lõpetamist jätkas Jaan Lepa õpinguid Tallinna Polütehnilise Instituudi õhtuses osakonnas, mille lõpetas 1957. aastal kiitusega elektrisüsteemide ja -võrkude erialal. Seejärel kutsuti ta EPA elektrifitseerimiskateedri assistendiks. Aastail 1960...1963 oli ta sama kateedri esimeseks aspirandiks professor Hans Wõrgu juhendamisel. Kandidaadiväitekirja teemal *Mõningaid põllumajanduslike elektrimootorite kaitse probleeme* kaitstes ta 1968. aastal, olles seega esimene tehnikakandidaat Eestis põllumajanduse elektrifitseerimise alal. Elektrifitseerimiskateedris on ta töötanud vanemlaborandina, assistendina ja vanemõpetajana. Aastatel 1980...1985 oli ta elektrifitseerimiskateedri juhataja. Dotsendi kutse sai ta 1972. aastal ja professori kutse 1985. aastal. Emeriitprofessori nimetus omistati talle 1994. aastal. Jaan Lepa on olnud teaduskonna ametiühingu sekretär ja pikka aega teaduskonna teadusnõukogu sekretär.

Professor Jaan Lepa on EPA-s õpetanud mitmeid aineid, nagu üldelektronika, automaatika, elektriajamid, elektroonika. Pikemat aega on ta lugenud elektriseadmete kasutamise ja elektrivarustuse loenguid ning juhendanud laboritöid ja praktikume. Valikainetena on hinnatud tema poolt peetud väikeenergeetika ja põllumajanduse energiavarustuse loengud. Ta on koostanud hulgaliselt mitmesuguseid õppevahendeid, eelkõige loengukonspekte ja laboritööde juhendeid.

Professor Jaan Lepa teadustöö peasuunaks on olnud elektriseadmete kaitse uurimine ja kaitseadmete loomine. Samuti on ta käsitlenud elektrienergia ratsionaalse asutamise probleeme. Ta on avaldanud ligi paarsada teadustööd – artiklit, aruannet, raamatut. Kümnekond nendest on mahukamad väljaanded. Tema olulisemad tööd on: *Mõningaid põllumajanduslike elektrimootorite kaitse probleeme* (1968, kand.-diss.), *Elektrimootorite kaitse* (1974), *Elektrimootorite hooldamine ja kaitse* (1968, 1976), *Elektroonika ja raadiotehnika* (1970, vene k.), *Elektrimõõtmised* (1972, 1976, vene k.), *Elektriseadmete ekspluatatsioon ja remont* (1985). Tema juhendamisel on valminud kaks kandidaadiväitekirja ja mitmed magistritööd, samuti on ta juhendanud paljusid üliõpilaste teadustöid, neist on premeeritud mitmesugustel konkurssidel ligi poolsada tööd.

Juubilar on oma tervise ja töövõime säilitanud tänu tervisejooksule. Veel praegugi jookseb ta hommikuti pikki vahemaid. Tervisele on hästi mõjunud ka suvila ehitus ja aiatööd selle juures. Ka lapselapsed toimivad vanaisale noorendavalt. Veel tänapäevalgi võtab emeriitprofessor osa põllumajandusenergeetika instituudi õppe- ja teadustööst, aidates koolitada energeetikaüliõpi-

lasi EPMÜ-s. Hea suhtlejana on ta alati leidnud hea kontakti üliõpilastega.

Soovime emeriitprofessor Jaan Lepale veel palju viljakaid aastaid õppe- ja teaduspõllul!

M. Liiske

ANTS ILUS – 70

Juubilar sündis Tartu linnas 16. mail 1926 juristide perekonnas. Kooliteed alustas ta 1933. aastal Tartu Pedagoogiumi Algkoolis. 1937. aastal jätkusid õpingud Hugo Treffneri Gümnaasiumis, mille lõpetas 1944. aastal. Sama aasta sügisel oli Ants Ilus juba

Tartu Riikliku Ülikooli põllumajandusteaduskonna üliõpilane.

Miks valis haritlaste perekonnast pärinev linnapoiss just põllumajanduse? Tuleb meelde tuletada, et 1944. aastal olid Eestimaal veel alles talud ja “valge laeva” ootuses loodeti, et see edaspidigi nõnda jääb. Et Ants Ilusa vanematel oli kaks korralikku talukohta, siis nende pärijana valiski juubilar põllumajanduse. Ta tahtis saada kord haritud ja laia silmaringiga taluperemeheks. Kui ta aga 1948. aastal lõpetas Tartu Riikliku Ülikooli ja talle omistati õpetatud agronoomi kutse, oli selge, et talupidamise lootused tuleb maha matta. Pärast lühiajalist õpetajana töötamist Järeda Põllumajandustehnikumis tegi juubilar valiku teadustöö kasuks.

Aastatel 1949...1952 oli Ants Ilus aspirantuuris Eesti Teaduste Akadeemia Loomakasvatuse ja Veterinaaria Instituudis ja nendest aastatest alates kuni käesoleva ajani ongi juubilar seotud Loomakasvatuseinstituudiga. Pärast aspirantuuri lõpetamist töötas ta algul vanemteadurina, 1961. aastast alates juba veisekasvatuse osakonnajuhatajana ja hiljem põllumajandusloomade söötmise sektorijuhatajana, aastatel 1976...1987 direktori asetäitjana teaduse alal. Juubilar on olnud Loomakasvatuseinstituudiga tihedalt seotud üle 46 aasta. Eesmärgi- ja sihi-kindla inimesena on ta jäänud oma tööle truus ka instituudi ajaloo keerulistel perioodidel.

1954. aastast on Ants Ilus põllumajanduskandidaat. Doktoritöö valmis juubilaril 1975.

aastal ja selles käsitas ta kohalike söötade toiteväärtust ning nendel põhinevate ratsioonide efektiivsust. 1976. aastal anti Ants Ilusale doktorikraad ja 1979. aastal professori kutse põllumajandusloomade söötmise erialal. 1994. aastal valis EPMÜ Teadusnõukogu juubilarilari emeritprofessoriks.

Ants Ilus on erudeeritud teadlane ja omab suurt autoriteeti vabariigi põllumajandusteadlaste ja põllumeeste hulgas. Ta on avaldanud trükis ligikaudu 200 erialast artiklit ja on osalenud söötade toiteväärtuse tabelite koostamisel. Juubilarilari viimaste aastate uurimisteedeks on olnud mittetraditsiooniliste söötade toiteväärtuse hindamine ja kasutamine loomasöödana, lehmade maksimaalse piimajõudlusvõime väljaselgitamine ja rapsisöötade efektiivsuse selgitamine veiste söötmisel sõltuvalt nende glükosinolaatide- ja rasvasisaldusest. Tema juhendamisel on edukalt kaitsnud väitekirja 15 noort teadlast. Oma teadustöö eest on Ants Ilus saanud kaks riiklikku preemiat. 1978. aastast on ta Eesti NSV teeneline teadlane.

Juubilar on Akadeemilise Põllumajanduse Seltsi ja Vabariigi Söötmissalase Koordineerimise komisjoni liige nende asutamisest alates. Ta on olnud mitme kraaditaotlemise nõukogu ja teadusnõukogu liige.

Põlise tartlasena tunneb juubilar sügavat huvi oma kodulinna arengu vastu. 1993. aastal valiti Ants Ilus Tartu linna volikokku, kus ta on pensionäride fraktsiooni esimees ning haridus- ja kulturikomisjoni aseesimees. Mauruse kooli vilistlasena on ta Hugo Treffneri Gümnaasiumi hoolduskogu esimees. Jaani koguduse juhatuse esimehena tegeleb juubilar aktiivselt Jaani kiriku hoone taastamise küsimustega.

Ants Ilus on ka suur loodusesõber. Oma suvekodusse Saaremaal Torgu Kuningriigis on ta rajanud dendroloogiaaia ligi 600 puu- ja põõsaliigiga.

Juubilaril on kaks tütart, kellest vanem valis bioloogi, noorem arsti elukutse. Erilist rõõmu valmistavad vanaisale neli lapselast.

Soovime ärksale teadusmehele, alati abivalmis nõuandjale ja sõbralikule kolleegile tervist ja indu ka järgnevateks aastateks.

V. Karis

OSKAR PRIILINN – 70

Oskar Priilinn on sündinud 18. mail 1926 Pärnumaal, Pati vallas, Põdra renditalus kümnelapselise pere kolmanda lapsena. Peagi

ostsid vanemad pikaajalise pangalaenuga 22 ha suuruse Sepa talu Veelikse külas, Laatre vallas, Pärnumaal, kus mööduski juubilarilari lapsepõlv.

Kooliteed alustas O. Priilinn 1934. a. Laatre Algkoolis, jätkas 1940. a. õpinguid vastloodud Abja Keskkoolis ning keskhariduse omandamiseni jõudis olude sunnil Pärnu I Keskkoolis 1945. aastal.

1945. a. sügisel astus Oskar Priilinn Tartu Riiklikku Ülikooli põllumajandusteaduskonda, mille lõpetas õpetatud agronoomina 1949. a. Pärast ülikooli lõpetamist oli noormehe esimeseks töökohaks, tõsi küll, lühiajaliseks, Audru traktorijaam, kus ta töötas agronoomina. Ajendatuna huvist teadustöö vastu, astus ta veel sama aasta detsembris aspirantuuri Eesti NSV Teaduste Akadeemia Põllumajanduse Instituuti sordiaretuse ja seemnekasvatuse erialal. Põllumajandusteaduste doktori Johan Eichfeldi juhendamisel valminud kandidaadiväitekirja *Suvinisu saagi kujunemine olenevalt sortide bioloogilistest eriomadustest ja kasvatamise tingimustest* kaitses O. Priilinn edukalt TRÜ Teadusliku Nõukogu ees 26. juunil 1953 ning talle omistati põllumajandusteaduste kandidaadi kraad. Nii algas Oskar Priilinn töö teaduspõllul.

Pärast aspirantuuri lõpetamist saab juubilar Põllumajanduse Instituudi nooremaks teadslikuks kaastöötajaks (nooremteaduriks), järgmisel aastal aga juba vanemteaduriks. 1954. aastast alates on Oskar Priilinn Tallinna Eksperimentaalbaasi juhataja ning aprillist 1957, kui akad. J. Eichfeldi initsiatiivil loodi ENSV TA juurde Eksperimentaalbioloogia Instituut, selle direktor. Direktorikohustusi tuli juubilaril täita tervelt 33 aastat ning alles detsembrist 1990 lahkus sellelt kohalt omal soovil, jätkates peateadurina teadustööd sama instituudi juures kuni käesoleva ajani.

Kahtlemata kujunes Oskar Priilinnale viljaka teadustöö kõrval elutööks Eksperimentaalbioloogia Instituudist kaasaegse teadusasetuse väljaarendamine. Aastate jooksul loodi tugev laboratoorne baas ja ega tulemusedki ei jäänud tulemata. Edu pandiks sai võimeka teadlaskaadri loomine. Bioloogilistesse uuringutesse kaasati spetsialiste erinevatelt erialadelt, sealhulgas ka füüsikuid ja keemikuid. Instituudis tehtud uurimistööde vastu tunti huvi mitte üksnes tollases NSV Liidus, vaid ka paljudes uurimisasutustes väljaspool selle piire.

Uurimistöös on Oskar Priilinn jäänud truuks taimegeneetilistele probleemidele ning ta meelisobjektiks on olnud ja on üks olulisemaid teraviljakultuure – nisu. Juubilarilari erilist tähelepanu on aga pälvinud päriliku muutlikkuse mehhanismide ja genoomi rekonstrueerimise võimaluste uurimine.

Oskar Priilinna sulest on ilmunud 146 teadulikke publikatsiooni ning sadakond muid kirjutisi erinevates väljaannetes. Ta on kujunenud vabariigi juhtivaks spetsialistiks nisu arengubioloogia ja geneetika alal. Paljudes tema töödes käsitletakse keemilise mutageneesiga seotud teoreetilisi ja rakenduslikke probleeme. Oma doktoridissertatsiooni *Keemilise mutageneesi kasutamise alused suvi- ja talinisu aretuse lähtematerjali loomiseks NSVL läänerajoonide tingimustes* kaitses juubilar ilmunud tööde põhjal Minskis novembris 1983 seelses Tsütoloogia ja Geneetika Instituudi Teaduslikus Nõukogus, kus talle omistati bioloogiadoktori teaduslik kraad.

Peale teaduslike publikatsioonide avaldamise on Oskar Priilinn esinenud korduvalt ettekannetega mitmesugustel teadusfoorumitel, sealhulgas võtnud osa neljast ülemaailmsest geneetikakongressist – 1968. a. Jaapanis, 1973. a. USA-s, 1978. a. Moskvas ning 1983. a. Indias New Dehliis.

Juubilarile pole jäänud tulemata ka tunnus, mis avaldub alljärgnevas:

- 1965 ja 1975 – ENSV Ülemnõukogu Presiidiumi aukirjad
- 1977 – S. I. Vavilovi nim. medal teaduse populariseerimise eest üleliiduliselt ühingu *Teadus*
- 1986 – Eesti NSV teeneline teadlane ning Karl Ernst von Baeri mälestusmedal
- 1987 – Eesti NSV riiklik teaduspreemia töö *Keemilise mutageneesi ja kaugristamise geneetilised alused teraviljade sordiaretuses* (autorite kollektiiv)
- 1987 – N. I. Vavilovi nim. mälestusmedal NSVL Teaduste Akadeemia Üldbioloogia osakonnalt.

Kahel korral, aastatel 1992 ja 1995, on Eesti Teadusfond grantidega toetanud nisu geneetika ja aretuse alaseid töid.

Intensiivse teaduslik-organisatoorse ja teadusliku tegevuse kõrval on O. Priilinnal jätkunud jõudu ja aega ka ühiskondlikuks tööks. Ta oli NSVL TA Geneetika ja Selektiooni Probleemnõukogu liige, samuti paljude vabariiklike teaduslike nõukogude liige. Korduvalt valiti teda Üleliidulise N. I. Vavilovi nim. Geneetikute ja Selektionääride Seltsi Kesknõukogu Presiidiumi liikmeks, oli üleliidulise ühingu *Teadus* revisjonikomisjoni liige, ENSV Ühingu *Teadus* presiidiumi liige ja 1966. aastast ka ühingu *Teadus* Harju rajooniorganisatsiooni esimees, oli Harju rajooni RSN deputaat ning alalise komisjoni esimees. Toodud loetelu pole kaugeltki ammendav. Energiat ja indu jätkus juubilaril veel muudestki tegevusvaldkondades.

Väärrib tähelepanu Oskar Priilinna vaoshoitus ning oskus teisi ära kuulata. Ta on alati abivalmis ja korrektne, meeldiv kaaslane kõigis ettevõtmistes.

Soovime kolleegide nimel juubilarile õnne, head tervist, meelepärast tegevust ning jõudu edaspidiseks.

H. Remmelg

AKSEL TURP – 70

Juubilar on sündinud 26. juunil 1926 Tartumaal Nõo vallas. Oma haridusteed alustas ta Tõravere algkoolis, mille juhatajaks oli tema isa. Pärast neljanda klassi lõpetamist jätkas ta õpinguid Tartus, kus lõpetas Hugo Treffneri nimelise

Gümnaasiumi 1944. a. kevadel. Kuni õppima asumiseni Tartu Ülikooli põllumajandusteaduskonda 1946. a. ja õpingute ajal ülikoolis töötas ta Meeri lastekodus ja Tõravere algkoolis õpetajana.

Kuna tol perioodil ei jätkunud õpetajaid ka põllumajanduslikes tehnikumides, töötas juubilar lühikest aega enne ülikooli lõpetamist õpetajana Kuremaa Loomakasvatustehnikumis.

Ülikooli lõpetamisel 1950. a. oktoobris suunati A. Turp tööle Väimela Loomakasvatustehnikumi, kus töötas õppemajandi zootehnikuna ja õpetajana. Tolleaegse Põllumajandusministeeriumi ettepanekul asus juubilar 1951. a. õppima Moskvasse, K. A. Timirjazevi nim. Põllumajanduse Akadeemia agropedagoogika teaduskonda, mille lõpetas 1952. a. põllumajanduslike tehnikumide ja põllumajanduslike koolide õpetaja kutsega. Samal aastal asus ta tööle Kuremaa Loomakasvatustehnikumi õppealajuhatajana ja 1956. aastal sai temast sama asutuse direktor, millisel ametikohal töötas kuni 1959. a. lõpuni.

Alates 1960. aastast seob juubilar oma elu ja tegevuse põllumajandusteadusega, asudes õppima Eesti Loomakasvatuse ja Veterinaaria Teadusliku Uurimise Instituudi aspirantuuri.

Dissertatsiooni, mis käsitles broilerite söötmist, kaitses juubilar edukalt 1965. aastal.

Juubilar on töötanud ELVI-s nii noorem- kui vanemteadurina, sealjuures alates 1963. aastast Kurtna Linnukasvatuse Katsejaamas.

Alates 1967. a. töötas juubilar ELVI linnukasvatuse osakonna juhatajana, olles ühtlasi Kurtna Linnukasvatuse Katsejaama direktor. 1991. a. juulis lahkus ta eespool nimetatud ametikohtadelt, jäädes aga katsejaama direktori asetäitjaks, kuni väljateenitud pensionile siirdumiseni 1996. a. jaanuaris.

A. Turp töötas linnukasvatuse osakonna juhatajana ja katsejaama direktorina perioodil, mil linnukasvatus Eestis viidi üle tööstuslikele alustele ja kujundati sisuliselt välja Kurtna Linnukasvatuse Katsejaam. Viimane oli vabariigis keskuseks, kust said konsultatsiooni nii suur- kui väiketootjad. Kindlasti võib öelda, et Kurtnat tunti tolleaegses NL-s kui ka väljaspool selle piire. Et antud etapil sisuliselt puudus süsteemne liha- ja munakanade töuaretus, oli Kurtna kohaks, kus tolleaegsete teadmiste ja võimaluste piires edukalt tegeldi liha- ja munaliinide aretusega, millist materjali levitati NL-s ja väljaspool seda.

Juubilarile on omistatud vanemteaduri kutse, ta on teeneline teadlane ja riikliku preemia laureaat. Oma pingsa teaduslik-organisatoorse tegevuse kõrval on ta avaldanud üle neljakümne teadusliku artikli ja võtnud osa väga mitmetest rahvusvahelistest nõupidamistest ja ülemaailmsetest linnukasvatusalastest kongressidest.

Kõik endised õpilased, kolleegid ja kaastöötajad tunnevad juubilari kui avara silmaringiga ja laialdaste teadmistega, alati tasakaaluka, kuid heatahtlikult nõudliku inimesena ning soovivad edaspidiseks tugevat tervist ja energiat oma kodu rajamisel Kiisal.

T. Vain

VLADIMIR TALI – 70

Vladimir Tali sündis 30. juunil 1926 Pärnu linnas farmatseudi perekonnas. Pärast Pärnu I Keskkooli lõpetamist 1945. aastal asus õppima Tartu Ülikooli Arstiteaduskonna farmaatsiaosakonda, mille lõpetas 1949. aastal. Samal aastal alustas

pedagoogilist tööd Tartu Kohaliku Tööstuse Tehnikumi (eriala: keemilised analüüsid) direktori

asetäitjana õppealal. Alates 1950. a. jätkas tööd Tartu Õpetajate Instituudis keemia alal vanemõpetajana, kus töötas instituudi likvideerimiseni 1956. aastal.

Samaaegselt tööga instituudis kaitses juubilar 1955. aastal Tartu Ülikoolis kandidaadiväitekirja farmakognosia erialal. Dissertatsiooni teemaks oli *Reinvarre Tanatecum vulgare L. farmakognostiline uurimus*.

Alates 1956. aastast töötas V. Tali Eesti Põllumajanduse Akadeemias, algul teadusliku sekretärina ja õppeülesannete täitjana keemia kateedris ning alates 1957. aastast samas kateedris vanemõpetajana ja aastast 1962 kateedri dotsendina kuni pensionile siirdumiseni 1991. aastal. Selle aja jooksul õpetas ta paljude EPA erialade üliõpilastele anorgaanilist ja analüütilist keemiat. Ta on mitme õpiku autor (*Kvalitatiivse poolmikrianalüüsi praktikum* 1960/1969 ja seejärel 6 kordustrukki jt.) ning paljude anorgaanilise ja analüütilise keemia õpikute kaasautor.

V. Tali teaduslik uurimistöö toimus järgmistes suunades: uute võimaluste otsingud kromatograafia ja elektroforeesi kasutamiseks aminohapete ja teiste bioaktiivsete ainete määramiseks; söötade, eriti liblikõieliste söödataimede aminohapete ja valkude koostise määramine ning selle alusel sööda proteiini bioloogilise väärtuse selgitamine; kasvutingimuste mõju liblikõieliste söödataimede aminohapete ja valkude koostisele; liblikõieliste taimede valgufraktsioonide preparatiivne elektroforeetiline eraldamine ja nende aminohappelise koostise ning bioloogilise väärtuse määramine. Uurimistöö resultaatid on avaldatud 110 publikatsioonis ja ettekannete näol rahvusvahelistel ning regionaalsetel teaduskongressidel ja konverentsidel.

V. Tali oli aastatel 1962...1990 zooinseeneriteaduskonna teaduslike tööde kogumikkude vastutavaks toimetajaks ja koostajaks (22 kogumikku), teaduskonna metoodikakomisjoni ja nõukogu liige.

Jõudu ja jätkuvat tugevat tervist soovivad EPMÜ Loomakasvatuseinstituut ja keemiaosakond.

A. Nilson

PEETER KIBE – 60

Tunnustatud majandijuht veterinaariakandidaat Peeter Kibe sündis Viljandi linnas 7. märtsil 1936. Tema vanemad olid tollal Viljandimaal talupidajad (Vanausse talu Holstre vallas). Algharidust hakkas Peeter saama Viljandi linna 1. Keskkoolis, kuid juba

1948. aastal kolis pere Virumaale ja Peetril tuli kooliteed jätkata Avispea

7-kl. Koolis. Selle lõpetamise järel õppis ta kaks aastat Väike-Maarja Keskkoolis ning viimased kaks aastat Tartu 1. Keskkoolis, mille lõpetas 1955. aastal. Kõrghariduse omandas EPA veterinaariateaduskonnas (1955...1960). Nüüd asus ta vetarstina tööle Paide rajooni *Estonia* kolhoosi, kuid sellele ametikohale ei jäänud ta kauaks, 1962. a. detsembris astus ta TA Eksperimentaalse ja Kliinilise Meditsiini Instituudi aspirantuuri mikrobioloogia alal. Uurimisteema mittesobivuse tõttu lahkus ta järgmise aasta sügisel siit ning alustas aspirantuuri EPA-s biokeemia erialal. Uurimistöö teemaks sai nüüd *D-vitamiini mõju piimalehmade mineraalainevahetusele ja tervisele*, juhendajaks olid prof. A. Siim ja dots A. Männik. Töö, mida oli kaks mahukat köidet, sai kaitstud 21. aprillil 1967. Selle töö kohta on hiljem öelnud üks oponentidest – prof. Ü. Oll –, et P. Kibe kandidaaditöö taoline töö teeks kindlasti au neile, kes praegu teadusdoktori kraadi taotlevad. Ja mõnikord on ta kapist kõnealuse väitekirja välja tõstnud ning öelnud: “Noormees, tehke nii tööd, nagu tegi Peeter Kibe.”

Juubilar ei olnud ega ole ka praegu efektiivne. Ta julges oma kandidaaditöös otse välja öelda, et D-vitamiini lehmadele manustamine piimatoodangut ei tõsta. Sel ajal ei olnud sedamoodi ütlemissed kombeks.

Noor teadusmees ei leidnud EPA-s aga sobivat tööd, keemia kateedrisse teda tööle ei võetud. Pärast lühiajalist töötamist teaduslepingute arvel (prof. K. Kurmi ja Ü. Olli juures) siirdus ta 1968. a. augustis tagasi *Estonia* kolhoosi, asudes seekord tööle peazootnikuna. Sellel ametikohal sai tast vabariigi tuntuim ja tunnustatuim zootnik.

Pärast 21-aastast zootnikuna töötamist valiti ta *Estonia* kolhoosi esimeheks, kellest 1993. a. sai *o/ü Estonia* tegevdirektor.

P. Kibe poolt juhitava majandi tootmistase on kõrge, siin on 1800...1900 lehma, kes annavad

keskmiselt 6300...6500 kg piima aastas. Praegu toimub Lääne tehnoloogia sisseost, milleks kulutatakse aastas 3 mln. EEK-d. Praeguseks lüpstakse 500 lehma Alfa-Laval lüpsiseadmetega, igal aastal tahetakse seda arvu 200 võrra suurendada.

Oma põhitöö kõrval täidab P. Kibe mitmeid ühiskondlikke kohustusi. Ta on Eesti Mustakirju Karja Aretusühistu juhatuses esimees, Eesti Tõuloomakasvatavate Liidu asepresident, mitmete seltside, ühingute ja komisjonide liige. Siinkohal ei jõuagi kõiki tema ettevõtmisi üles lugeda.

Kolleegina on juubilar sõbralik, alati abivalmis ja sõnapidaja, suuri sõnu ei tee. Tal on ka üks hobi – jahilkäimine. Peetri poeg Peeter sai EPMÜ-st zootehnikudiplomi ja ka tema tegeleb karjakasvatusega. Soovime juubilarile õnne ja samasugust vastupidavust *Estoniat* roolides, kui oli tema eelkäijal Heino Marrandil.

H. Pärn

ENDEL MAASIK – 60

Riigi Viljasalve peaspetsialistil Endel Maasikul täitus 9. aprillil 60 eluaastat.

Juubilar on sündinud Tartumaal (praegu Jõgevamaa) Sadala (praegu Torma) vallas Ookatku külas talupidaja perekonnas kolmest esimese lapsena. Kooliteed alustas Sadala Mittetäielikus Keskkoolis 1944. a. sügisel vahetult rindejoone läände taandumuse järel. Sadala kooli jätkuks oli Kuremaa Zootehnikum (1951...1955), kust ta sai nooremzootehniku diplomi. Järgnes kolmeaastane sõjaväeteenistus Nõukogude Armees, seejärel õppimine Eesti Põllumajanduse Akadeemia zootehnikateaduskonnas. Õpingud jõudsid lõpule 1963. aastal, siitpeale algasid töömeheaastad, mis olid ligi 30 aastat (1963...1992) seotud segajõusööda tootmisega, viimased aastad on aga tema hooleks teravili. Tööd alustas ta Tamsalu Jõusööda Tehase tehno-keemilise kontrolli osakonna juhatajana ja peatehnoloogina (1963...1966). 1966. aastal suunati ta siit Tallinnasse Riikliku Teraviljasaaduste ja Jõusöödatööstuse Komitee jõusöödaosakonna juhatajaks. Sellele kohale jäi kuni 1973. aastani. Kui aga

1973. a. loodi tollase Varumisministeeriumi juurde Informatsiooni-Arvutuskeskus, määrati ta selle asutuse direktori asetäitjaks. Kuigi Varumisministeeriumist sai 1985. a. Teraviljasaaduste Ministeerium, 1989. a. Riiklik Teraviljaamet ja 1991. a. RE Riigi Viljasalv, jäi tema ametkoht muutumatuks kuni 1992. aastani. Siis aga Informatsiooni-Arvutuskeskus likvideeriti ja sellest ajast on E. Maasiku ametinimetuseks Riigi Viljasalve peaspetsialist.

Juubilaril põhitoeks oli kaua aega segajõusööda retseptuuri täiustamine ja majandusmatemaatiliste meetodite (lineaarne programmeerimine) rakendamine segajõusööda retseptuuri koostamisel ning tootmisprogrammide koostamine ja nende juurutamine tollase Eesti riiklikus sektoriks.

Jõusöödaosakonna juhatamisega paralleelselt tegeles E. Maasik ka teadustööga, olles ELVI kaugõppeaspirant loomade söötmise ja söödatehnoloogia erialal (juhendaja prof. A. Ilus). Kandidaaditöö teemal *Segajõusöötade proteiiniressursside ratsionaalse kasutamise teedest ja jõusöödatööstuse arendamise probleemidest Eesti NSV-s* sai kaitstud 1972. aastal.

Töötades ministeeriumi jõusöödaosakonna juhatajana ja hiljem Informatsiooni-Arvutuskeskuse direktori asetäitjana on tal olnud vabariigi jõusööda ressursist (sh. ka segajõusööda valmistamise lähteainetest) ja selle kasutamisest parem ülevaade kui teistel spetsialistidel. Seetõttu on ta ikka olnud väga vajalik eriteadlane Põllumajandusministeeriumis, omaaegses Plaanikomitees ja mitmel pool mujal toimunud nõupidamistel. Ta on ikka olnud väga vajalik isik vabariikliku sööda-, proteiini- jt. programmide koostajate hulgas. Tema teadmisi ja asjalikkust on osatud ka märgata – 1989. aastal omistati talle teenelise zootehnika austav nimetus.

E. Maasik on laia silmaringiga inimene, keda huvitavad peale oma eriala veel tehnika, loodusteadused ja ka ajalugu. Temaga vesteldes võib paljugi õppida, alati on tal midagi uut pakuda.

Juubilar on enam kui veerandsada aastat elanud õnnelikus abielus, koos on üles kasvatatud ja koolitatud kaks last.

Juubeli puhul soovivad EPMÜ Loomakasvatuseinstituudi õppejõud ja teadlased Endel Maasikule jõudu ja tervist jätkuvaks töötamiseks oma ametipostil.

Eesti Põllumajandusülikooli Loomakasvatuseinstituudi söötmissosakonna dotsendil Viivi Sikul on täitunud 60 eluaastat.

Juubilar on sündinud 3. juunil 1936 Võrumaal (praegu Põlvamaa) Erastvere vallas.

Esimesed tarkuseivad sai ta Erastvere 7-kl. koolist. Pärast selle lõpetamist läks talust pärinev tüdruk edasi õppima Väimela Zooveterinaariatehnikumi, kust sai nelja aasta möödudes nooremzootehnika kutse. Juba õppides näitas Viivi, et ta on püüdlik ja õpihimuline, sest ega muidu poleks talle kiitusega lõpudiplomit antud.

Keskharidusega ta aga ei leppinud, juba samal sügisel (1956) sai temast EPA zootehnika-teaduskonna üliõpilane. Viie aasta pärast oli käes ka järgmine diplom – EPA diplom.

Tööka üliõpilasena leidis ta oma võimetele kasutamist põllumajandusloomade söötmise kateedris juba III kursusel. Sealt peale ta kateedrisse tööle jäigi, algul tehnikuna, hiljem aga teadurina ja õppejõuna. Aastatel 1963...1967 oli ta aspirantuuris. Kandidaadiväitekirja kaitses 26. mail 1967.

Sügisel täitub 40 aastat ajast, mil Viivi end EPA-ga sidus. Kolmekümne seitsme EPA/EPMÜ-s töötamise aasta jooksul on juubilar ühte viisi aktiivselt teinud nii teadus- kui õppe

Ü. OII